

СПІВРОБІТНИЦТВО РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ У РАМКАХ ІНТОСАІ

Валерій Васильович ПАЦКАН,

*здобувач кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «Ужгородський
національний університет»*

У процесі євроінтеграції України, розвитку Рахункової палати як вищого органу аудиту України, запобігання та протидії корупції в Україні, міжнародного співробітництва України, важливого значення набуває дослідження проблематики співробітництва Рахункової палати України у рамках ІНТОСАІ.

Дослідження проблематики співробітництва Рахункової палати України у рамках ІНТОСАІ має важливе практичне значення для подальшого вдосконалення адміністративного та фінансового законодавства України, міжнародного права, а також для вдосконалення правозастосовної практики у цій сфері. Внаслідок цього дослідження проблематики співробітництва Рахункової

палати України у рамках ІНТОСАІ є важливим для розвитку науки адміністративного права, фінансового права та міжнародного права.

Відповідно до ст. 98 Конституції України [1] контроль від імені Верховної Ради України за надходженням коштів до Державного бюджету України та їх використання здійснює Рахункова палата. Аналіз статусу та повноважень Рахункової палати України свідчить, що вона є не просто вищим за субординацією, а дійсно провідним органом державного фінансового контролю в Україні, який відповідає міжнародним стандартам, що є важливим, враховуючи курс на євроінтеграцію [2, с. 157]. Отже, Рахункова палата є вищим органом аудиту в Україні.

Л. Воронова пропонує тлумачити фінансовий контроль як регламентовану правовими нормами діяльність державних і муніципальних та інших публічних органів з перевірки своєчасності й точності планування, обґрунтованості й повноти надходження коштів у відповідні фонди, правильності та ефективності їх використання [3, с. 82].

Згідно ст. 6 Закону України «Про Рахункову палату» [4] Рахункова палата у порядку, визначеному законодавством та міжнародними договорами України, здійснює співробітництво з вищими органами фінансового контролю інших держав, міжнародними організаціями.

Важливим кроком на шляху до становлення та розвитку Рахункової палати стало її входження в листопаді 1998 р. до Міжнародної організації вищих органів аудиту (далі - ІНТОСАІ), а у травні 1999 р. – до складу Європейської організації вищих органів аудиту (ЄВРОСАІ). Вступивши в ці міжнародні організації, Рахункова палата стала учасником системи міжнародного обміну професійним досвідом аудиторів усього світу [5].

Міжнародна організація вищих органів фінансового контролю (ІНТОСАІ) є автономною організацією зовнішнього державного фінансового контролю. Це неурядова організація, що має особливий статус для Економічної і Соціальної Ради (ЕКОСОР) Організації Об'єднаних Націй [6].

Основною метою ІНТОСАІ є сприяння обміну ідеями, знаннями і досвідом між членами організації, Вищими органами аудиту (далі - ВОА) всіх країн світу та іншими міжнародними організаціями і зацікавленими сторонами в галузі державного аудиту. Перевірені часом принципи ІНТОСАІ завжди ґрунтувалися на рівності всіх членів і добровільної участі в ІНТОСАІ [7].

Діяльність та ініціативи ІНТОСАІ зосереджені головним чином на зміцненні і сприяння створенню необхідних умов для незалежних і ефективних ВОА, спільно з Організацією Об'єднаних Націй і спеціалізованими організаціями по 17 цілям сталого розвитку, і на підвищенні обізнаності щодо важливої ролі ВОА в моніторингу здійснення Порядку денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року[8].

Згідно ст. 1 Лімської декларації керівних принципів контролю державних фінансів запровадження контролю є невід'ємною складовою управління публічними фінансовими ресурсами, яка забезпечує відповідальний та підзвітний характер цього управління [9]. Важливе значення має також Мексиканська декларація незалежності вищих органів аудиту [10], яка передбачає забезпечення незалежності вищих органів аудиту в тих випадках, коли така незалежність не проголошена в конституції держави або проголошена лише формально.

Стандарти ІНТОСАІ розкривають більш широкі підходи до внутрішнього і зовнішнього контролю та аудиту суспільних фінансів. Отже, потрібно прагнути не «звужувати» їх до національних підходів, а навпаки, вдосконалювати національну методологію, стандарти та законодавство з урахуванням кращої світової практики і загальновизнаних міжнародних стандартів [11, с. 35].

Відповідно до принципів сприяння незалежності ВОА, належного управління і обміну знаннями, XXII Конгрес ІНТОСАІ в Абу-Дабі затвердив поправку до Статуту для приведення його у відповідність до Лімської, Мексиканської і Пекінської декларацій, а також Стратегічного плану на 2017-2022 роки [12]. Ці поправки до Статуту відображають центральну роль державного аудиту в заохоченні належного врядування.

Глобальна фінансова криза, світові епідемії, транскордонні міграційні потоки, пов'язані з конфліктами і проблеми біженців, корупція в державному секторі і відмивання грошей, а також небезпека фінансових ризиків, зміна клімату, є найбільш очевидними прикладами зростаючої багатогранності проблем, що стоять перед країнами як індивідуально, так і в рамках світового співтовариства. Ці проблеми мають також серйозні наслідки для ІНТОСАІ і Вищих органів аудиту, оскільки першочергове завдання організації приносити користь керівним органам та громадянам. Як професійна організація ВОА, ІНТОСАІ розробляє стандарти аудиту в державному секторі і служить форумом для роботи

зовнішніх урядових аудиторів з усього світу з питань, що становлять взаємний інтерес, і стежить за останніми досягненнями в області аудиту та відповідними професійними стандартами і передовою практикою. Роль ІНТОСАІ відображена в його гаслі: «Обмін досвідом на благо»[13].

Президент ІНТОСАІ, Президент Державної аудиторської інституції ОАЕ прибув до Києва у 2019 році на запрошення Голови Рахункової палати. Це перший в історії візит Президента ІНТОСАІ до України.

Державна аудиторська інституція ОАЕ – одна з найбільш прогресивних і розвинутих у світі та відома активним застосуванням передових технологій і успішною боротьбою з корупцією. Рахункова палата зацікавлена в якісному навчанні майбутніх ІТ-аудиторів, розробленні методичних документів щодо проведення ІТ-аудиту та організації безперервного підвищення кваліфікації ІТ-аудиторів. І висловив сподівання, що ОАЕ поділяться своїм досвідом у цьому напрямку. А одна з цілей візиту делегації Державної аудиторської інституції ОАЕ – розвиток професійних відносин і обмін досвідом в сфері державного аудиту [14].

Отже, співробітництва Рахункової палати України у рамках ІНТОСАІ має важливе значення для ефективної роботи Рахункової палати як вищого органу аудиту України, забезпечення високого рівня довіри з боку суспільства, інших органів державної влади, міжнародного співтовариства, вищих органів аудиту окремих зарубіжних країн. В той же час доцільно уточнити і гармонізувати фахову термінологію чинного Закону України «Про Рахункову палату» та інших нормативно-правових актів законодавства України із провідними документами ІНТОСАІ, у зв'язку із численними розбіжностями щодо розуміння окремих фахових термінів у документах ІНТОСАІ та у відповідних нормативно-правових актах профільного законодавства України з питань Рахункової палати як вищого органу аудиту, та їх перекладу на українську мову.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Койчева О. С. Конституційний статус рахункової палати України в системі органів державного фінансового контролю. *Право і суспільство*. 2014. № 6.1. С. 151-158.

3. Воронова Л. К. Фінансове право України : підручник. К.: Прецедент; Моя книга, 2006. 488 с.
4. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 36. Ст. 360.
5. Рахункова палата України. URL: www.ac-rada.gov.ua/1.html (дата звернення 12 грудня 2019 року).
6. ИНТОСАИ – Международная организация высших органов аудита. URL: <https://www.intosai.org/ru/> (дата звернення 12 грудня 2019 року).
7. О нашей работе. URL: <https://www.intosai.org/ru/o-nashei-rabote/> (дата звернення 14 грудня 2019 року).
8. Направления деятельности. URL: <https://www.intosai.org/ru/napravlenija-dejatelnosti> (дата звернення 14 грудня 2019 року).
9. The Lima Declaration (ISSAI 1). (1977), Approve dat IXth Congress of INTOSAI, Lima / Peru, «INTOSAI Professional Standards Committee». URL: http://www.issai.org/media/12901/issai_1_e.pdf (дата звернення 14 грудня 2019 року).
10. Mexico Declaration On SAI Independence. In International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI). URL: <http://www.intosai.org/documents/intosai/general/declarations-of-lima-and-mexico.html> (дата звернення 15 грудня 2019 року).
11. Ніконова О. Міжнародні стандарти INTOSAI: основні положення, аудиторські підходи, термінологія. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. №2. С. 29-35.
12. INTOSAI STRATEGIC PLAN 2017–2022. URL: https://www.intosai.org/fileadmin/downloads/documents/open_access/about_intosai/strategic_plan/strategic_plan_en.pdf (дата звернення 15 грудня 2019 року).
13. О ИНТОСАИ. URL: <https://www.intosai.org/ru/dokumenty/svobodnyi-dostup> (дата звернення 16 грудня 2019 року).
14. Аудитори Рахункової палати перейматимуть досвід ОАЕ у боротьбі з корупцією і проведенні ІТ-аудитів. URL: <https://gr.gov.ua/IntCooperation/Events/?id=275> (дата звернення 16 грудня 2019 року).